

ORKESTER SLOVENSKE FILHARMONIJE

Pedro Halffter, dirigent

Miha Rogina, saksofon

14. februar 2015 ob 19.30, dvorana Union, Maribor

Generalni pokrovitelj
Orkestrskega cikla dem
dravsko elektrarno maribor

ORKESTRSKI CIKEL 2014/2015

3. abonmajski koncert

www.nd-mb.si

◀ **NARODNI DOM MARIBOR** ▶

Koncertna poslovalnica | sezona 2014/2015

SPORED

Milko Lazar (1965)

Deimos & Fobos – novo delo

Aleksander Konstantinovič Glazunov (1865–1936)

Koncert za altovski saksofon in godalni orkester v Es-duru, op. 109

1. Allegro moderato
2. Andante
3. Allegro

* * *

Jules Massenet (1842–1912)

Baletna suita (plesi iz začetka drugega dejanja opere *Le Cid*)

1. Kastiljski ples
2. Andaluzijski ples
3. Aragonski ples
4. Jutrarnjica
5. Katalonski ples
6. Madridski ples
7. Navarrski ples

Richard Strauss (1864–1849)

Don Juan, op. 20

Vsestranski skladatelj, pihalec, aranžer, pianist in čembalist **Milko Lazar** (1965), ki letos slavi 50. jubilej, sodi med tiste slovenske glasbenike, ki jih je radoživo iskanje lastnega izpovednega sloga vodilo od izvajanja baročne glasbe, jazzovskega in svobodnega improviziranja do ustvarjanja lastnih skladb, ki posegajo na področja jazzovske, gledališke, filmske ter komorne in simfonične glasbe. Po študiju na Visoki šoli za glasbo v Gradcu, kjer

je na klasičnem in jazzovskem oddelku študiral klavir in saksofon, je nadaljeval s študijem čembala na Kraljevem konservatoriju v Haagu. V svojem desetletje in pol trajajočem jazzovskem obdobju je kot instrumentalist, dirigent in skladatelj deloval v številnih lastnih zasedbah (Quatebriga, Milko Lazar Quartet itd.) ter v Big Bandu RTV Slovenija. Pri tem je vsaka nova izkušnja le bogatila njegov glasbeni izraz ter širila njegovo bogato paleto glasbenih zvrsti in stilov.

Njegov glasbeni univerzum je prostoren in raznolik, njegova invencija se giblje brez omejitev in v prvi vrsti sledi vsakokratni nujnosti glasbenega sporočila. Ustvarjalni izziv je našel tudi v poglobljenem interpretiranju baročne glasbe na čembalu, v eksplozivnem jazzovskem solu na saksofonu, basovskem klarinetu ali na klaviaturah, v instrumentiranju stadionskega rockovskega spektakla s simfoničnim orkestrom ali kar v lastni skladbi, ki je združevala izvajalske posebnosti big banda in velikega simfoničnega orkestra v klavirskem koncertu. Seznam glasbenih del, nastalih v zadnjih dveh desetletjih, tako šteje na desetine izvirnih instrumentalnih in glasbeno-scenskih del. Zanje je prejel številne nagrade, med njimi leta 2005 nagrado Prešernovega sklada, leta 2010 pa Župančičevo nagrado za skladateljsko delo.

Sam o svoji glasbi pravi: »Z glasbo se ukvarjam, ker njen univerzalni jezik združuje še tako različne kulture, ker me postavlja in vodi po prostorih in časih, kjer ni svetlobe, ni teme, ni zvoka in ni tišine. Skozi nenehno iskanje čiste glasbe skušam ta čas in prostor naslikati v ravnotežju s tukaj in zdaj.« V njej se torej zrcali avtorjevo nikoli končano, a vztrajno iskanje čiste glasbe, ki je skladateljev ustvarjalni credo, njegove raznolike glasbene izkušnje in neusahljiva ustvarjalnost, ki ga vodi v vedno nova glasbena doživetja in izkušnje. Navdušuje z raznovrstnostjo izvajalskih zasedb, preseneča z bogastvom glasbenih stilov in zvrsti, prepričuje s svojo intenzivnostjo in izpovedno močjo. Zato si je njegova glasbena govorica utrla pot na domala vse najpomembnejše slovenske koncertne odre, v radijske in televizijske programe, na številne zgoščenke itd.

Na področju simfonične glasbe je Lazar vtisnil globok pečat s *Triple Concertom za klavir, simfonični orkester in jazzovski orkester s solisti* ter *Koncertom za flavto in orkester*. V obeh velikih koncertantnih delih, ki se med seboj razlikujeta po zasedbi in teksturi, je dosegel enega izmed viškov svojega kompozicijskega ustvarjanja. O svoji najnovejši skladbi, enostavnem delu *Deimos & Fobos*, pa zapiše: »Mars ima dve luni, Deimos (grško *groza*) in Fobos (grško *strah*). Deimos se vrti okoli Marsa počasi in na veliki razdalji, Fobos pa hitro in na majhni razdalji. Pravzaprav ne vem natančno, zakaj me je zaneslo v svet kroženja dveh na videz nepomembnih objektov. Mogoče je razlog moja fascinacija nad kroženjem kot takim. Mogoče zavedanje, da pravzaprav ni samodejnega neskončnega kroženja brez dovajanja dodatne energije in da je v našem vesolju vse odvisno od vsega. Ali pa me je mogoče pritegnil fenomen sobivanja dveh različnih objektov-subjektov, pa čeprav vsakega v svojem času, enega v približevanju in drugega v oddaljevanju.« Prav tovrsten skrivnosten in očarljiv ples približevanja in oddaljevanja, značilen za »naša mimobežna življenja«, se zrcali v Lazarjevi najnovejši kompoziciji. Le-ta se v široki paleti najrazličnejših kompozicijsko-tehničnih izrazil, značilni za Lazarja, dotakne poslušalca ter mu podari dragoceno glasbeno doživetje in spoznanje.

Aleksander Konstantinovič Glazunov (1865–1936), katerega 150. obletniko rojstva beležimo letos, je bil eden izmed številnih ruskih skladateljev, ki članu znamenite ruske peterice Nikolaju Rimskemu-Korsakovu dolgujejo največ zaslug za dobro glasbeno izobrazbo. S komponiranjem je začel v študijskih letih na peterburškem konservatoriju in pri zgolj 17 letih napisal svojo prvo simfonijo. Imel je srečo, da ga je že tedaj pod svoje okrilje vzel bogati ruski mecen Mitrofan Beljajev, ki je finančno izdatno podprl delovanje kroga mladih ruskih skladateljev z Glazunovim na čelu. Slednji so se ob petih zvečer sestajali pri Beljajevu, razpravljali o sodobnih skladateljskih problemih, predvsem pa v ustvarjalnem smislu ponovno začeli vzpostavljati dialog z zahodom.

Violinski koncert, dva klavirska koncerta in osem simfonij Glazunova so tako v Rusiji kot tudi zunaj njenih meja naleteli na dober odziv. Tako je sredi 90. let že veljal za enega osrednjih ruskih skladateljev. Leta 1900 je postal profesor na prej omenjenem konservatoriju ter tako začel dolgo in nadvse bogato pedagoško pot. Manj uspešna je bila njegova dirigentska kariera. Med drugim naj bi leta 1895 v opitem stanju praižvedel Rahmani-novo prvo simfonijo in tako slednjemu skorajda uničil skladateljsko kariero. Po revoluciji leta 1917 je za razliko od številnih ruskih skladateljev, ki so ob ekonomsko vse bolj zaostrenih razmerah emigrirali v tujino, ostal v domovini. Kljub temu je ob izvedbah lastnih kompozicij tudi on pogosto gostoval po najrazličnejših evropskih metropolah. Zadnja leta je pogosto potoval v Pariz in med drugim kot eno svojih zadnjih skladb v mestu ob Seni dokončal *Koncert za altovski saksofon in godalni orkester v Es-duru*. Tam je tudi sklenil svojo življenjsko pot (njegove posmrtno postanke so šele leta 1972 pripeljali v rojstni Sankt Peterburg).

Čeprav izumljen že v 40. letih 19. stoletja, je saksofon za časa Glazunova veljal za dokaj neznan in v resni glasbi redkeje uporabljen instrument. Glazunov se je nad njegovim specifičnim zvenom navdušil, ko je nanj slišal igrati godbenike pariške republikanske garde. Odločil se je, da zanj napiše dve deli: skladbo za kvartet saksofonov in prej omenjeni *Koncert za altovski saksofon in godalni orkester*. Slednjega je uspel dokončati junija 1934, krstno pa ga je 25. novembra 1934 v Nyköpingu na Švedskem izvedel slavni nemški saksofonist Sigurd Raschèr.

Uvodni *Allegro moderato* se začne s poudarjeno lirično ekzpozicijo. Sledi krajša izpeljava, za katero so značilne številne modulacije in spremembe tempa, ki od solista zahtevajo dobršno mero virtuoznosti. Nato pa skladno z dokaj pregledno sonatno obliko prvega stavka ponovitev uvodne tematike v godalnemu orkestru. Sledi attacca prehod v sprva veliko bolj umirjeni *Andante* s solistično kadenco v drugem delu. V slednji pride vselej rahlo otožni in melanholični zven altovskega klarineta najlep-

še do izraza. Za finalni *Allegro* je značilen fugato začetek ter postopno stopnjevanje do živahnega zaključka.

Francoski skladatelj **Jules Massenet** (1842–1912) je napisal vrsto izjemnih orkestralnih in zborovskih del, daleč najbolj pa je znan po svojih operah. Bil je mojster različnih razpoložen in čustev ter jih je vlival v glasbo, ki je blaga in uglajena, kot zahteva najboljše francosko izročilo. Vse, česar koli se je dotaknil, se je spremenilo v poezijo. Od njegovih številnih oper jih danes pogosteje uprizarjajo le nekaj (predvsem *Manon* in *Wertherja*), kar pa je dovolj, da si je pridobil častni prostor v zgodovini operne umetnosti. Njegova nežna žilica je bila torej v nasprotju s silovito strastjo in močnimi čustvi. Vendar bi bilo napačno misliti, da ni znal doseči gledališke učinkovitosti; v vseh njegovih najboljših glasbeno-scenskih delih ima glasba izrazite dramatične značilnosti, ki poudarjajo dogajanje na odru in mu dajejo globlji pomen. Vse od Lullyja dalje so obsežni in razkošni baleti nepogrešljivi sestavni elementi francoske opere. Baletni plesi iz začetka drugega dejanja Massenetove opere *Le Cid* so gotovo med največkrat izvajanimi točkami iz omenjene opere. Le-ta je bila prvič izvedena 30. novembra 1885 v pariški Operi Garnier (plese je poustvarila znamenita španska balerina Rosita Mauri). Zavaljo njihove priljubljenosti jih je skladatelj kasneje uvrstil v samostojno *Baletno suito*. Libreto omenjene operne štiridejanke, katerega literarna predloga je istoimenska drama enega izmed ustanoviteljev francoskega gledališča Pierra Corneilla, se odvija v obdobju španske rekonkviste, ko so bili boji zoper mavrske osvajalce Iberskega polotoka na vrhuncu. Gre za tragično ljubezensko zgodbo o slavnem santijaškem vitezu Rodrigu (alias Le Cid), ki zmagoslavno povede špansko vojsko zoper okupatorje, in ljubezni njegovega življenja grofici Chimène. Med najbolj opaznimi značilnostmi suite je njen eksotični španski pridihi. Delo ne skriva jasnih folklorističnih težej ter s tem tudi nacionalnih tendenc. Vanj je Massenet vliil svojo čudovito melodično nadarjenost, izreden smisel za bleščečo orkestracijo, genialnost v barvitnem risanju

ozračja in svoj prefinjeni občutek za dramatičnost. Da bi poustvaril tamkajšnje razpoloženje in ozračje, je v suiti uglasbil plese (kastiljski, andaluzijski, aragonski ples, jutranjica, katalonski, madridski in navarrski ples) šestih različnih španskih geografskih področij oziroma pokrajin.

Ko je bila v začetku 17. stoletja prvič uprizorjena drama *Seviljski zapeljivec in kamniti gost* (*El burlador de Sevilla y convidado de piedra*), si njen avtor, ubožni španski menih Tirso de Molina, najbrž ni mogel predstavljati, da bo imelo prav to, na ljudski legendi osnovano gledališko delo, tolikšen vpliv na evropsko dramatiko. Tragična zgodba o lomilcu ženskih src je popolnoma prevzela tako številne gledališke ustvarjalce (Molière, Byrona, G. B. Shawa itd.) kot tudi mnoge skladatelje (Glucka, Delibesa, Alfana itd.). Nedvomno pa je najbolj odmevala uglasbitev Molinovega izvirnika na da Pontejev libreto v Mozartovi operi *Don Giovanni*. Slednja je naredila močan vtis tudi na **Richarda Straussa** (1864–1849). Ko si je sredi junija 1885 mladi skladatelj ogledal dramo *Don Juanov konec* (*Don Juans Ende*), je začel razmišljati, da bi tudi sam napisal simfonično pesnitev oziroma tonsko poemo (Tondichtung), kot je kasneje sam poimenoval svoje delo na omenjeno tematiko. S to zvrstjo je Strauss dosegel prve uspehe pri občinstvu, pozneje pa veliko priljubljenost, obenem pa si je izoblikoval prepoznavno glasbeno govorico, ki jo je kasneje razvijal tudi v operah. Že od samega začetka njegove kariere je bilo očitno, da je orkester tisti medij, ki bo skladatelju omogočil najbolj neposredno sporočanje glasbenih idej. Pravzaprav je Strauss bolj kot kateri koli drugi skladateljski sodobnik razkril izjemno nadarjenost za izkoriščanje barvnih zmognosti orkestra v funkciji glasbene dramatike. Po simfonični fantaziji *Iz Italije* (Aus Italien), ki so jo na prvi izvedbi leta 1886 v Münchnu izžvižgali, je leta 1889 napisal *Don Juana*, svojo pravo simfonično pesnitev. Z njo je dosegel umetniško zrelost, ki se predvsem zrcali v melodični invenciji in prepričljivi glasbeni dramaturgiji. Pesnitev je 11. novembra 1889 z dvornim or-

kestrom weimarske Opere praizvedel skladatelj sam. S kompozicijskotehničnega vidika gre za eno prvih Straussovih mojstrov, četudi je bil uspeh praizvedbe deljen. Del občinstva je bil navdušen, številnim poslušalcem pa se je ta, danes docela konvencionalna poznoromantična skladba zdela preveč novotarska.

Poetični program omenjenega dela temelji na odlomkih iz istoimenske pesnitve avstrijskega pesnika Nikolausa Lenaua. V njej Don Juan hrepeni po idealni ljubezni, ki bi tako popolno utelešala žensko bistvo, da bi mu nadomestila vse druge ljubimke. Skladatelj ni povzel cele, dokaj obsežne pesnitve, temveč le nekaj odstavkov, ki označujejo junaka – ženskarja, njegova pustolovska nagnjenja ter njegov končni propad. Podobno kakor nadaljnje Straussove simfonične pesnitve je delo napisano v enem stavku. Če uvodni herojski vstop orkestra nedvomno označuje Don Juana, lahko očarljive teme in živahne pasaže pripišemo številnim ženskam iz protagonistovega življenja. Prva med njimi je elegantni motiv v tridobnem taktu, ki ga je Strauss pozneje z velikim uspehom uporabil tudi v operi *Kavalir z rožo*, tretja pa siloviti motiv v rogovih. Le-ta predstavlja hrepenenje po vzvišenem idealu, ki ga nobena resnična ženska ne more zadovoljiti ter naposled junaka vodi v smrt.

Jernej Weiss

PEDRO HALFFTER

Pedro Halffter je umetniški direktor Gledališča Maestranza v Sevilli kot tudi glavni dirigent ter umetniški vodja Kraljevega simfoničnega orkestra iz Seville in Filharmoničnega orkestra Gran Canarie.

Med letoma 2001 in 2004 je bil glavni gostujoči dirigent Simfoničnega orkestra iz Nürnberga, v letih 2002–2003 pa glavni dirigent Mladinskega orkestra Bayreuthskega festivala.

Vodil je nekatere od vodilnih svetovnih ansamblov, kot so Filharmonični orkester iz Londona, Simfonični orkester Bavarskega radia, Nemški simfonični orkester iz

Berlina, Narodni orkester mesta Toulouse, Nova japonska filharmonija, Državna kapela iz Berlina, Dresdenska in Rotterdamska filharmonija, Simfonični orkester iz Montreala in večina orkestrov v Španiji. Nastopil je na glavnih mednarodnih odrih, kot so Musikverein na Dunaju, Konzerthaus v Berlinu, Elisabeth Hall v Londonu, Théâtre du Châtelet v Parizu, Kraljevo gledališče v Madridu in Koncertna dvorana v Šanghaju.

Halffter je študiral na Šoli gradu Salem v Nemčiji, kjer je obiskoval ure eminentnih učiteljev: Karla Österreicherja, Bruna Weila, Ilye Musina in Ferdinanda Leitnerja. Študij dirigiranja je nadaljeval na Visoki šoli za glasbo in uprizarjajočo umetnost na Dunaju, študij kompozicije pa v New Yorku.

Med njegove nedavne dosežke lahko uvrstimo izjemno uspešno turnejo po Japonski in Kitajski s Filharmoničnim orkestrom Gran Canarie in turnejo po Nemčiji, Avstriji in Švici s Kraljevim simfoničnim orkestrom leta 2009. S slednjim je nastopil tudi v sklopu kulturnih dogodkov, ki so se odvijali v okviru olimpijskih iger leta 2008 v Pekingu.

Pedro Halffter je eden najboljših dirigentov simfoničnega repertoarja v svoji generaciji, vendar se je uveljavil tudi že kot operni dirigent in do sedaj izvedel več kot trideset del, kot so *Dekle z Zahoda* (Puccini), *Tristan in Izolda* (Wagner), *Carmen* (Bizet) in *Norma* (Bellini) z Dresdensko filharmonijo ter španske premiere *Oddaljeni zvok* (Scherker), *Škrat in Firenška tragedija* (Zemlinsky), *Doktor Faust* (Busoni) in *Žena brez sence* (Strauss) v Gledališču Maestranza ter *Orfej in Evridika* (Krenek) v Kraljevem gledališču v Madridu. Leta 2009 je s Straussovo *Salomo* debitiral tudi v Državni operi v Berlinu. Dejaven je tudi kot skladatelj, saj je napisal več kot dvajset del, ki so jih premierno izvedli Simfonični orkester iz Massachusettsa, nemški Kammerakademie, Komorni orkester iz Stuttgarta in Ensemble Intercontemporain na prizoriščih, kot so Carnegie Hall, Državni avditorij v Madridu in Dortmundska filharmonija.

Med njegove najpomembnejše posnetke bi lahko uvrstili *Don Kihota* Cristobalda Halffterja za špansko založ-

bo Glossa, zgoščenke, posvečene de Falli in Korngoldu za Warner Music in Schönbergu, Scherkerju in Michaelu Daughtryju za Warner Classics & Jazz (s Filharmoničnim orkestrom Gran Canarie in Simfoničnim orkestrom iz Montreala).

Pedro Halffter je član Kraljeve akademije lepih umetnosti sv. Elizabete Ogrske v Seville.

MIHA ROGINA

Miha Rogina je v reviji *The Sax* predstavljen kot »najboljši saksofonist današnje mlajše generacije«. Kot solist s številnimi orkestri po svetu, vključno z Dunajskimi simfoniki ter Slovensko in Tajsko filharmonijo, je Rogina najbolj znan po inovativnih interpretacijah velikih del za saksofon in orkester. Sem sodijo *Rapsodija* Debussyja, *Koncert v Eb* Glazunova, Ibertov *Concertino da Camera*, Milhaudov *Scaramouche* in Villa-Lobosova *Fantasia*. V njegovem repertoarju najdemo tudi manj znana dela, kot so Hačaturjanov *Koncert za violino*, Dahlov *Koncert za saksofon in pihala*, Larssonov *Koncert za altovski saksofon*. *Koncert za saksofon in orkester* enega zadnjih še živečih francoskih postimpresionistov Clauda Pascala je krstno izvedel prav Rogina, ki mu je skladatelj koncert tudi posvetil.

Sodeloval je z mnogimi danes vodilnimi glasbeniki, kot sta Pierre Boulez in Fabio Luisi, ter nastopil na velikih mednarodnih koncertnih odrih po Evropi, Aziji, Ameriki in Afriki (dunajska Musikverein, pariška Salle Pleyel, Großes Festspielhaus v Salzburgu, japonska Izumi Hall) ter na večjih mednarodnih festivalih, kot so Dunajski

festival sodobne glasbe (Wien modern), Koroško poletje in Bregenski festival (Avstrija), Musicora, Musical d'Arradon, Le Sax Espace in Festival Elektro-Akustike (Francija), Bratislavski festival (Slovaška), Zagrebški festival (Hrvaška) in Nei Suoni dei Luoghi Festival (Italija). Je dobitnik prvih nagrad na desetih mednarodnih tekmovanjih. Omeniti velja mednarodno tekmovanje Adolphe Sax v Parizu, Bayreuthsko mednarodno tekmovanje za pihala Pacem in terris (Nemčija), mednarodno saksofonistično tekmovanje Marco Fiorindo (Italija) in mednarodno tekmovanje za pihala Benidorm (Španija). Za dosežke v času študija mu je bila podeljena tudi študentska Prešernova nagrada.

Študij saksofona je začel na Akademiji za glasbo v Ljubljani pri profesorju Matjažu Drevenšku in ga nadaljeval v Franciji na Narodnem konservatoriju regije Cergy-Pontoise (Conservatoire National de Région de Cergy-Pontoise) pri profesorju Jean-Yvesu Fourmeauju, Narodnem konservatoriju regije Versailles (Conservatoire National de Région de Versailles) v razredu profesorja Vincenta Davida in na prestižnem Paiškem glasbenem konservatoriju pri profesorjih Claudu Delanglu in Laszlu Hadadyju. Študiral je tudi na znameniti Glasbeni šoli Eastman v razredu profesorja Chien-Kwana Lina v ZDA. Miha Rogina kot komorni glasbenik redno sodeluje z japonsko koncertno pianistko Sae Lee, s katero nastopata kot Duo Kalypso. Dejaven je tudi kot vodja mojstrskih tečajev na evropskih in japonskih univerzah ter kot član žirij različnih saksofonskih tekmovanj.

Je docent za saksofon na Akademiji za glasbo v Ljubljani, hkrati pa zaključuje študij orkestrskega dirigiranja na Univerzi za glasbo in uprizarjajočo umetnost na Dunaju.

Informacijska pisarna Narodnega doma Maribor: vsak delavnik od 10.00 do 17.00, v soboto od 9.00 do 12.00 ter uro pred vsako prireditvijo. **Dvorana Union:** uro pred vsako prireditvijo. **Tel.:** (02) 229 40 11, 229 40 50, 031 479 000, 040 744 122
E: vstopnice@nd-mb.si • **spletni nakup vstopnic:** <http://nd-mb.kupikarto.si/> • Naklada: 450 kosov • Brezplačen izvod

Program je omogočila Mestna občina Maribor. Koncert je podprlo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije.

www.nd-mb.si

si RADIO SI

Medijski pokrovitelj

VEČER

RADIO CITY